

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES
[JULIANE KOKOTT] SECINĀJUMI,

sniegti 2005. gada 20. oktobrī¹

I — Ievads

1. Iesniedzot šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Zalcburgas federālās zemes (Austrija) likumā par aprūpes pabalstu (*Pflegegeldgesetz des Landes Salzburg*) paredzētā aprūpes pabalsta piešķiršanai drīkst izvirzīt nosacījumu, ka pabalsta saņēmējam jādzīvo Austrijā. Konkrēti jautājums ir par kopā ar ģimeni Vācijā dzīvojoša, bet Austrijā strādājoša pārrobežu darba ņēmēja meitas, kurai ir smagi funkcionāli traucējumi, tiesībām.

2. Federālās zemes aprūpes pabalstu piešķir personām, kurām nepieciešama aprūpe un nav tiesību saņemt aprūpes pabalstu saskaņā ar Austrijas federālo likumu par aprūpes pabalstiem (*Bundespflegegeldgesetz*). Spriedumā lietā *Jauch*² Tiesa jau ir konstatējusi, ka valsts aprūpes pabalsts ir sociālās nodrošināšanas pabalsts slimības gadījumam, kura

piešķiršanai saskaņā ar Regulu Nr. 1408/71³ nedrīkst izvirzīt dzīvesvietas nosacījumu. Sakarā ar dažām atšķirībām saistībā ar pabalsta finansēšanu un personu loku, kurām šie pabalsti tiek piešķirti, federālās zemes aprūpes pabalstu atšķirībā no valsts aprūpes pabalsta varētu kvalificēt kā speciālu ar iemaksām nesaistītu pabalstu, kas tā līdzības ar sociālu palīdzību dēļ jāmaksā tikai personām, kas dzīvo attiecīgajā valstī.

3. Šis lūgums ietver arī jautājumu par to, vai aprūpes pabalsts ir sociāla priekšrocība Regulas Nr. 1612/68⁴ izpratnē, kas migrējoša darba ņēmēja ģimenes loceklim pienākas arī tādā gadījumā, ja tas nedzīvo valstī, kur strādā migrējošais darba ņēmējs.

3 — Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociāla nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.), kuru groza ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.). Ja turpmākie grozījumi ir nozīmīgi, tie tiek minēti, citējot attiecīgo noteikumu.

4 — Padomes 1968. gada 15. oktobra Regula (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.), ko groza ar Padomes 1992. gada 27. jūlija Regulu (EEK) Nr. 2434/92 (OV L 245, 1. lpp.).

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — 2001. gada 8. marta spriedums lietā C-215/99 *Jauch* (*Recueil*, I-1901. lpp.).

4. Visbeidzot, iesniedzējtiesa jautā, vai Eiropas Savienības pilsonības princips liedz izvirzīt pabalsta piešķiršanai dzīvesvietas nosacījumu.

7. Tādēļ Silvijai Hosei 2000. gada 7. decembrī no Zalcburgas federālās zemes tika pieprasīts aprūpes pabalsts. Šim pabalstam vajadzēja papildināt materiālo palīdzību, ko viņa kā tēva ģimenes locekle saņēma no kompetentās Austrijas slimokases. Taču Zalcburgas federālā zeme lūgumu noraidīja ar norādi, ka, lai saņemtu šo pabalstu, aprūpējamās personas pastāvīgajai dzīvesvietai ir jāatrodas Zalcburgas federālajā zemē.

II — Fakti un process

5. Vācijas pilsonis Svens Hose [*Sven Hosse*] strādā par skolotāju Zalcburgas federālajā zemē. Nodokļus un sociālās nodrošināšanas iemaksas viņš maksā Austrijā, kur arī ir apdrošināta viņa veselība. Kopā ar sievu un 1997. gadā dzimušo meitu Silvijū Hosi [*Silvia Hosse*], kurai ir smagi funkcionāli traucējumi, viņš dzīvo Vācijā pie Austrijas robežas. Ģimenes locekļi arī ir Vācijas pilsoņi.

6. Silvijas Hoses māte agrāk strādāja Vācijā, kas viņai līdz bērna kopšanas atvaļinājuma beigām 2000. gada septembrī deva tiesības saņemt Vācijas aprūpes pabalstu. Meita kā ģimenes locekle saņēma Vācijas aprūpes pabalstu. Pēc bērna kopšanas atvaļinājuma beigām šī pabalsta izmaksa tika pārtraukta, jo māte neatsāka strādāt algotu darbu.

8. Pirmā tiesu instance par šo lēmumu iesniegto prasību noraidīja. Savukārt apelācijas instances tiesa, atsaucoties uz spriedumu lietā *Jauch*, nosprieda, ka Silvijas Hoses prasība bija pamatota. Saņēmusi kasācijas sūdzību par šo spriedumu, *Oberster Gerichtshof* [Augstākā tiesa] ar 2003. gada 27. maija lēmumu saskaņā ar EKL 234. pantu nolēma uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar Regulu Nr. 1247/92, 4. panta 2.b punkts kontekstā ar II pielikuma III sadaļu ir jāinterpretē tādējādi, ka šī norma kā speciālu ar iemaksām nesaistītu pabalstu izslēdz no [šīs regulas] piemērojamības jomas aprūpes pabalstu, kas

saskaņā ar *Salzburger Pflegegeldgesetz* piešķirts Zalcburgas federālajā zemē nodarbināta darba ņēmēja ģimenes loceklim, kas kopā ar ģimeni dzīvo Vācijas Federatīvajā Republikā?

Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā 7. panta 2. punkta izpratnē, piešķiršanai var būt nosacījums, ka tā saņēmēja pastāvīgai dzīvesvietai jāatrodas Zalcburgas federālajā zemē?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga,

4) Ja atbilde uz trešo jautājumu ir apstiprinoša,

vai Zalcburgas federālajā zemē nodarbināta darba ņēmēja ģimenes loceklis, kas kopā ar ģimeni dzīvo Vācijas Federatīvajā Republikā, neskatoties uz to, ka tā pastāvīgā dzīvesvieta ir Vācijas Federatīvajā Republikā, atbilstot pārējiem pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, var pieprasīt aprūpes pabalstu saskaņā ar *Salzburger Pflegegeldgesetz* kā naudas pabalstu slimības gadījumam, kas paredzēts Regulas Nr. 1408/711 19. panta un III sadaļas pirmās nodaļas pārējo iedaļu atbilstošajos noteikumos?

vai Kopienas tiesībām, īpaši Eiropas Savienības pilsonības un nediskriminācijas principiem EKL 12. un 17. panta izpratnē atbilst tas, ka Eiropas Savienības pilsoņiem, kas strādā Zalcburgas Federālajā zemē kā pārrobežu darba ņēmēji, kamēr to pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, nav tiesību uz tādām sociālām priekšrocībām Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkta izpratnē kā *Salzburger Pflegegeldgesetz* paredzētās tiesības uz aprūpes pabalstu?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša,

vai tāda pabalsta kā *Salzburger Pflegegeldgesetz* paredzētais aprūpes pabalsts, kas ir sociāla priekšrocība Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulas (EEK)

Ja tiek sniegta noliedzīga atbilde, vai Eiropas Savienības pilsonība ļauj arī šāda pārrobežu darba ņēmēja aprūpē esošiem ģimenes locekļiem, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, saņemt Zalcburgas federālajā zemē *Salzburger Pflegegeldgesetz* paredzēto aprūpes pabalstu?"

9. Procesā Tiesā savus apsvērumus sniedza Zalcburgas federālā zeme, Nīderlandes, Austrijas, Portugāles un Somijas valdības, kā arī Apvienotās Karalistes valdība un Eiropas Kopienų Komisija.

11. Regulas Nr. 1408/71 1. pantā ir noteikts:

“Šajā regulā:

III — Atbilstošās tiesību normas

[..]

A — Kopienų tiesiskais regulējums

10. Regulas Nr. 1612/68 7. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

- b) “pārrobežu darba ņēmējs” nozīmē jebkuru darba ņēmēju, kas nodarbināts kādā dalībvalstī un dzīvo kādā citā dalībvalstī, kurā viņš parasti atgriežas ik dienas vai vismaz reizi nedēļā; [..].”

“1. Darba ņēmējam, kas ir dalībvalsts pilsonis, citā dalībvalstī pilsonības dēļ nedrīkst piemērot citādus darba un nodarbinātības nosacījumus, kā minētās valsts darba ņēmējiem, īpaši attiecībā uz atalgojumu, atlaišanu un bezdarba gadījumā — atjaunošanu darbā vai atkārtotu pieņemšanu darbā.

12. Regulas Nr. 1408/71⁵ 2. panta 1. punktā, kurā noteikts, uz kurām personām tā attiecas, ir precizēts:

2. Šāds darba ņēmējs bauda tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmēji.

“Šī regula attiecas uz darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām un uz studentiem, uz kuriem attiecas vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti un kuri ir kādas

[..].”

⁵ — Ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1999. gada 8. februāra Regulu (EK) Nr. 307/1999 (OV L 38, 1. lpp.).

dalībvalsts pilsoņi [..], kā arī viņu ģimenes locekļiem vai viņus kā apgādniekus zaudējušiem ģimenes locekļiem.”

b) invaliditātes pabalsti, to skaitā pabalsti, kuru uzdevums ir saglabāt vai uzlabot pelnītspēju;

[..].

13. Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktā ar nosaukumu “Vienlīdzīga attieksme” ir noteikts:

“Ievērojot šīs regulas īpašos noteikumus, uz personām, kas dzīvo kādā dalībvalstī, uz kuru attiecas šī regula, attiecas tie paši pienākumi un tie paši pabalsti saskaņā ar jebkuras dalībvalsts tiesību aktiem, kas attiecas uz šīs valsts pilsoņiem.”

2. Šo regulu piemēro visām vispārīgajām un īpašajām sociālā nodrošinājuma sistēmām, kuras var būt gan saistītas ar iemaksām, gan nesaistītas, un sistēmām, kas paredz darba devēja vai kuģa īpašnieka atbildību attiecībā uz 1. punktā minētajiem pabalstiem.

2.a Šī regula attiecas arī uz īpašiem ar iemaksām nesaistītiem pabalstiem, kuri paredzēti tiesību aktos vai sistēmās, kas nav 1. punktā minētās vai kas ir izslēgtas ar 4. punktu, gadījumos, kad šādi pabalsti ir paredzēti:

14. Regulas Nr. 1408/71 4. pantā ar virsrakstu “Jautājumi, uz kuriem attiecas šī regula” ir noteikts:

a) vai nu lai nodrošinātu papildu nodrošinājumu, aizvietoējuma nodrošinājumu vai palīgnodrošinājumu pret riska veidiem, ko aptver 1. punkta a) līdz h) apakšpunktā paredzētās sociālā nodrošinājuma jomas;

“1. Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

vai

a) slimības un maternitātes pabalsti;

b) vienīgi kā īpaša aizsardzība invalīdiem;

2.b Šī regula neattiecas uz noteikumiem dalībvalsts tiesību aktos, kas attiecas uz II pielikuma III sadaļā minētajiem ar iemaksām nesaistītajiem pabalstiem, kuri ir spēkā tikai tās teritorijas daļā;

16. Regulas Nr. 1408/71 19. pantā par slimības un bērna piedzimšanas pabalstiem ir paredzēts:

[..].

“1. Tāds darbinieks vai pašnodarbināta persona, kas dzīvo kādā dalībvalstī, kura nav kompetentā valsts, un kas atbilst kompetentās valsts tiesību aktu nosacījumiem par tiesībām uz pabalstiem [..], savas dzīvesvietas valstī saņem:

4. Šo Regulu nepiemēro attiecībā uz sociālo [..] palīdzību [..].”

15. Par Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punktā paredzētiem speciāliem ar iemaksām nesaistītiem pabalstiem 10.a panta 1. punktā noteikts:

a) pabalstus natūrā, ko kompetentās institūcijas vārdā nodrošina dzīvesvietas institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko piemēro šī institūcija, tā, it kā viņš būtu tajā apdrošināts;

“Neatkarīgi no 10. panta un III sadaļas personām, uz kurām attiecas šī regula, īpašos uz iemaksām nebalstītos naudas pabalstus, kas minēti 4. panta 2.a punktā, piešķir vienīgi tajā dalībvalstī, kurā tās dzīvo, saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem, ja šādi pabalsti ir uzskaitīti IIa pielikumā. Šos pabalstus piešķir dzīvesvietas institūcija uz sava rēķina.”

b) naudas pabalstus, ko nodrošina kompetentā institūcija saskaņā ar tiesību aktiem, ko tā piemēro. Vienojoties kompetentajai institūcijai un dzīvesvietas institūcijai, dzīvesvietas institūcija tomēr var nodrošināt šādus pabalstus kompetentās institūcijas vārdā saskaņā ar kompetentās valsts tiesību aktiem.

2. Analogiski 1. punktu piemēro ģimenes locekļiem, kuri dzīvo kādā dalībvalstī, kas nav kompetentā valsts, ja viņiem nav tiesību uz šādiem pabalstiem saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā viņi dzīvo.

“2.a Šo pantu piemēro speciālajiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem, kas paredzēti tiesību aktos, kuri sakarā ar to personu loku, mērķiem un/vai tiesību iegūšanas nosacījumiem atbilst gan sociālā nodrošinājuma tiesību aktu, kas minēti 1. punktā, gan sociālās palīdzības tiesību aktu pazīmēm.

[..]”

“Speciālie no iemaksām neatkarīgie naudas pabalsti” ir tādi pabalsti, kas:

17. II pielikuma III sadaļas K iedaļā⁶, kas attiecas uz Austriju, ir minēti ar iemaksām nesaistīti speciāli pabalsti 4. panta 2.b punkta izpratnē, ko saskaņā ar federālo zemju tiesību aktiem maksā invalīdiem un personām, kam nepieciešama aprūpe un kas neietilpst šīs regulas piemērojamības jomā.

a) ir paredzēti, lai nodrošinātu vai nu:

- i) papildu, aizvietojoama vai palīgaizsardzību, kas ir pret riskiem, uz kuriem attiecas 1. punktā minētās sociālā nodrošinājuma jomas, un kas attiecīgajām personām garantē minimālos iztikas līdzekļus, ņemot vērā ekonomisko un sociālo situāciju attiecīgajā dalībvalstī;

18. 2005. gada 5. maijā⁷ stājās spēkā šāds regulas 4. panta 2.a punkta grozījums:

6 — Kopš 2004. gada 1. maija — R iedaļa (Akts par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas pievienošanas nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā — II pielikums: Saraksts pēc Pievienošanas akta 20. panta — 2. Personu brīva pārvietošanās — A. Sociālais nodrošinājums (OV 2003, L 236, 179. un turpmākas lpp.).

7 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 13. aprīļa Regula (EK) Nr. 647/2005, ar ko groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā, un Padomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka izpildes kārtību Regulai (EEK) Nr. 1408/71 (OV L 117, 1. lpp.).

vai

- ii) vienīgi īpašu aizsardzību invalīdiem, kas cieši saistīta ar šo personu sociālo vidi attiecīgajā dalībvalstī,

un

visā valstī saskaņā ar vienādiem mērķiem un principiem reglamentēt aprūpi personām, kurām tā nepieciešama.

- b) gadījumos, kad finansējums tiek gūts vienīgi no obligātajiem nodokļiem, kuri paredzēti vispārējo valsts izdevumu segšanai, un kad pabalstu piešķiršanas un aprēķināšanas nosacījumi nav atkarīgi no nekādām iemaksām par pabalsta saņēmēju. Tomēr pabalstus, kas piešķirti, lai papildinātu uz iemaksām balstītus pabalstus, neuzskata par pabalstiem, kas balstīti uz iemaksām, tikai šā iemesla dēļ;

2. Līgumslēdzējas puses apņemas atbilstoši tām konstitūcijā piešķirtajai kompetencei izveidot visaptverošu aprūpes sistēmu ar pabalstiem naudā un natūrā.

[..]

un

- c) ir uzskaitīti IIa pielikumā.”

4. Pastāvot vienādiem nosacījumiem, tiek nodrošināti vienādi minimālie pabalsti.” [Neoficiāls tulkojums]

B — Valsts tiesiskais regulējums

19. 1993. gadā Austrijā stājās spēkā visaptverošs un praktiski visā valstī vienots jauns aprūpes nodrošināšanas tiesiskais regulējums. Reformas pamatā bija vienošanās starp Austrijas valsti un federālajām zemēm par kopīgiem pasākumiem personām, kurām nepieciešama aprūpe⁸. Vienošanās 1. pantā (Aprūpes nodrošināšana Austrijā) ir noteikts:

20. Austrijas valstij un federālajām zemēm saskaņā ar šo vienošanos jāpieņem likumi par aprūpes pabalstiem to kompetences jomā esošajām personām, saskaņā ar kuriem tiek piešķirti vienādi strukturēti aprūpes pabalsti, kas noteikti atkarībā no attiecīgām vajadzībām.

“1. Līgumslēdzējas puses vienojas, pamatojoties uz Austrijas federālās valsts struktūru,

21. *Bundespflegegeldgesetz* (Austrijas federālais likums par aprūpes pabalstiem, turpmāk tekstā — “*BPGG*”)⁹ piemēro personām,

8 — *BGBI*. Nr. 866/1993.

9 — *BGBI*. Nr. 110/1993.

kurām saskaņā ar Austrijas valsts likumu noteikumiem ir tiesības uz vecuma pensiju, cita veida pensijām vai līdzīgiem maksājumiem. Federālo zemju likumi par aprūpes pabalstiem attiecas uz personām, kuras nesaņem vecuma pensiju vai cita veida pensijas saskaņā ar Austrijas valsts likumu noteikumiem, tātad it īpaši uz apdrošināto personu ģimenes locekļiem, sociālās palīdzības saņēmējiem, strādājošiem invalīdiem un federālo zemju vai pašvaldību pensiju saņēmējiem.

- 2) tās pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Zaltburgas federālajā zemē un
- 3) tā nesaņem un tai nav tiesību saņemt pabalstus, kas paredzēti *BPGG* 3. pantā.

22. Saskaņā ar *Salzburger Pflegegeldgesetz* (turpmāk tekstā — “*SPGG*”) ¹⁰ 1. pantu aprūpes pabalsta mērķis ir tāds pats kā *BPGG* 1. pantā noteiktais — noteiktu maksājumu veidā atlidzināt ar personas aprūpi saistītās papildu izmaksas, lai aprūpējamām personām, ciktāl iespējams, nodrošinātu nepieciešamo aprūpi un palīdzību, kā arī uzlabotu iespējas dzīvot neatkarīgu dzīvi atbilstoši to vajadzībām. Pastāv tiesības uz federālo zemju un valsts aprūpes pabalstiem.

Saskaņā ar *SPGG* 3. panta 4. punkta a) apakšpunktu Eiropas Kopienu dalībvalstu pilsoņi tiek pielīdzināti Austrijas pilsoņiem. Saskaņā ar *SPGG* 3. panta 6. punkta pirmo apakšpunktu laulībā dzimušu nepilngadīgu personu dzīvesvieta ir viņu vecāku pastāvīgā dzīvesvieta.

23. Saskaņā ar *SPGG* 3. panta 1. punktu personai, kurai nepieciešama aprūpe, ir tiesības uz aprūpes pabalstu, ja

24. Kā institūcija, kas nodrošina sociālo palīdzību, federālā zeme saskaņā ar *SPGG* 17. panta 1. punktu atbild par šajā likumā paredzēto uzdevumu izpildi. Saskaņā ar Likumu par sociālo palīdzību [*Sozialhilfegesetz*] aprūpes pabalstu izmaksas sedz federālās zemes un pašvaldības.

1) tā ir Austrijas pilsonis;

25. Aprūpes pabalsta apmēru nosaka atkarībā no vajadzībām, t.i., vispirms atkarībā no aprūpei nepieciešamā laika patēriņa stundās mēnesī; pabalsta summa var būt no EUR 145,40 līdz EUR 1531,50 mēnesī. Aprūpes

10 — *LGBl* Nr. 99/1993. Likuma teksts pieejams arī internetā: www.salzburg.gv.at/themen/gs/soziales_einstieg2/soziales_recht/recht_pflegegeldgesetz.htm (pedejoreiz lasīts 2005. gada 26. jūlijā).

nepieciešamības novērtējums ir detalizēti noteikts klasifikācijas noteikumos. Aprūpējamās personas pārējie ienākumi aprūpes pabalsta apmēru neietekmē.

1) Regulas Nr. 1408/71 II pielikuma III sadaļas ieraksta tiesiskās sekas

IV — Tiesiskais vērtējums

A — Par pirmo jautājumu — pabalsta kvalifikāciju kā “speciālu ar iemaksām nesaistītu pabalstu” Regulas Nr. 1408/71 izpratnē

26. Šajā jautājumā iesniedzējtiesa lūdz interpretēt Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punktu, lai konstatētu, vai saskaņā ar šo normu Zalcburgas federālās zemes pabalsts ir izslēgts no šīs regulas piemērojamības jomas. Ja Regula Nr. 1408/71 nebūtu piemērojama, Silvija Hose nevarētu atsaukties arī uz šīs regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunktu kontekstā ar 2. punktu. Saskaņā ar šo normu kompetentajai institūcijai, šajā gadījumā Zalcburgas federālajai zemei, jāmaksā darba ņēmēja ģimenes locekļiem pabalsts viņu dzīvesvietā.

27. Saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punktu šo regulu nepiemēro dalībvalsts tiesību aktiem, kas attiecas uz II pielikuma III sadaļā minētajiem speciāliem ar iemaksām nesaistītiem pabalstiem, kuri ir spēkā tikai noteiktā šīs dalībvalsts teritorijas daļā. II pielikuma III sadaļas K iedaļā attiecībā uz Austriju ierakstīti pabalsti, ko piešķir saskaņā ar federālo zemju tiesību aktiem invalīdiem un personām, kurām nepieciešama aprūpe. Pie šiem pabalstiem it īpaši pieder aprūpes pabalsts, ko maksā saskaņā ar federālo zemju likumiem par aprūpes pabalstiem [*Landespflegegeldgesetzen*].

28. Spriedumā lietā *Jauch* Tiesa nosprida, ka kvalifikācijai “speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts” nepietiek tikai ar to, ka attiecīgais pabalsts ir ierakstīts tolaik spēkā esošajā IIa pielikumā. Lai pabalsts būtu speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punkta izpratnē, tam jāatbilst attiecīgiem materiāliem nosacījumiem¹¹.

¹¹ — Iepriekš 2. zemsviras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 21. punkts. Par pabalsta iekļaušanas Regulas Nr. 1408/71 pielikuma tiesiskajam sekam skat. arī ģenerāldokvāta Albera [*Alber*] detalizēto analīzi 2000. gada 14. decembra secinājumos lietā C-215/99 *Jauch* (*Recueil*, I-1901. lpp., 61. un turpmākie punkti).

29. To Tiesa secināja no pienākuma interpretēt Regulu Nr. 1408/71, ievērojot Līguma noteikumus par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos¹². EKL 42. panta, Regulas Nr. 1408/71 tiesiskā pamata, mērķis it īpaši ir nodrošināt maksimālu migrējošu darba ņēmēju brīvu pārvietošanos. EKL 39. un turpmāko pantu mērķis netiktu sasniegts, ja darba ņēmēji, kas būtu izmantojuši tiesības brīvi pārvietoties, tādēļ zaudētu tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem. No iepriekš minētā Tiesa secina, ka normas, kurās paredzēti izņēmumi no iespējas eksportēt pabalstus — tolaik tāds bija Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punkts kontekstā ar 10.a punktu — ir jāinterpretē stingri¹³.

mības jomas, papildus tam, ka pabalstam ir jābūt ietvertam regulas II pielikuma III sadaļā, kumulatīvi ir jābūt izpildītiem šādiem materiāliem nosacījumiem:

— pabalstam ir jābūt paredzētam tiesību aktos, kuri ir spēkā tikai noteiktā dalībvalsts teritorijas daļā,

— pabalsts nevar būt balstīts uz iemaksām un

— tam ir jābūt speciāla pabalsta raksturam.

30. Šis interpretācijas princips vēl jo vairāk ir piemērojams, ja norma, kurā noteikts izņēmums, kā šajā lietā Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkts, noved pie tā, ka regula vispār nav piemērojama¹⁴. Tātad, lai saskaņā ar 4. panta 2.b punktu pabalsts būtu izslēgts no regulas piemēroja-

2) Pabalsts, kas paredzēts reģionāli piemērojamos tiesību aktos

12 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 20. punkts.

13 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 21. punkts. Skat. arī 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-160/02 *Skalka* (*Recueil*, I-5613. lpp., 19. punkts).

14 — Turpretī Regulas Nr. 1408/71 10.a pantā, kas bija sprieduma lietā *Jauch* priekšmets, ir paredzēts tikai viens dzīvesvietas nosacījuma atceļšanas izņēmums, bet citos aspektos regulas koordinējošā iedarbība attiecībā uz pabalstiem, uz kuriem tā attiecas, paliek neskarta.

31. Apstrīdētais aprūpes pabalsts ir reglamentēts *SPGG*, tātad likumā, kas ir spēkā tikai Zālburgas federālajā zemē. Tomēr *SPGG* ir daļa no aprūpes pabalstu kopējās

tiesiskā regulējuma sistēmas, par kuras ieviešanu Austrijas valsts un federālās zemes ir noslēgušas vienošanos par kopīgiem pasākumiem attiecībā uz personām, kurām nepieciešama aprūpe¹⁵. Tādēļ rodas jautājums — vai Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkta izņēmumu var piemērot formāli, uzskatot, ka *SPGG* ir spēkā vienīgi Zalcburgas federālajā zemē?

32. Regulas Nr. 1247/92 preambulas apsvērumos, kas ievada Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a un 2.b punktu, ir paskaidrots, kādēļ “speciāliem ar iemaksām nesaistītiem pabalstiem” ir nepieciešams īpašs regulējums¹⁶. Turpretī netiek īpaši minēti iemesli, kādēļ speciālie ar iemaksām nesaistītie pabalsti, ko piešķir saskaņā ar normām, kas ir piemērojamas reģionāli, tiek izslēgti no regulas piemērojamības jomas.

33. 4. panta 2.b punkta regulējumu tomēr var izskaidrot ar to, ka likumdevēja mērķis ir bijis koordinēt tikai vispārējās sociālā nodrošinājuma sistēmas (ieskaitot speciālus ar iemaksām nesaistītus pabalstus), kas garantē

vienotu pamata nodrošinājumu visā dalībvalstī. Regulai sākotnēji nebija jāattiecas uz papildu, tikai reģionāli spēkā esošiem speciāliem ar iemaksām nesaistītiem pabalstiem.

34. Tomēr materiālā ziņā federālās zemes piešķirtais aprūpes pabalsts nav papildu, tikai reģionāli spēkā esoša priekšrocība. Tieši pretēji, šis pabalsts pieder pie aprūpes riska nodrošinājuma sistēmas, kas dalībvalstī Austrijā izveidota pēc vienotiem noteikumiem. Šī sistēma ir balstīta uz Austrijas valsts un federālo zemju vienošanos un uz savstarpēji saskaņotu Austrijas valsts un federālo zemju likumu tiklu.

35. Turklāt aprūpes pabalstu likumu izdošanas kompetences sadalījums izriet no Austrijas valsts federālās struktūras. Tomēr attiecīgais valsts iekšējs kompetences sadalījums nevar novest pie tā, ka no Regulas Nr. 1408/71 piemērojamības jomas saskaņā ar šīs regulas 4. panta 2.b punktu tiek izslēgti pabalsti, kas visiem dalībvalsts iedzīvotājiem tiek piešķirti vienādi, pat ja tas notiek saskaņā ar normām, kas ir spēkā noteiktā valsts teritorijā vai attiecībā uz noteiktu

15 — Iepriekš minēts 8. zemsvītras piezīmē.

16 — Skat. it īpaši Padomes 1992. gada 30. aprīļa Regulas (EEK) Nr. 1247/92, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālo nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 136, 1. lpp.), preambulas trešo līdz astoto apsvērumu.

personu loku. Pretējā gadījumā dalībvalstīm būtu iespējams izslēgt noteiktus pabalstus no regulas piemērojamības jomas.

3) Speciāli ar iemaksām nesaistīti pabalsti

36. Turklāt jāņem vērā, ka Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkts ir jāinterpretē stingri¹⁷. Tādēļ jautājums nav tikai par formālu kritēriju, vai pabalsts tiek piešķirts saskaņā ar federatīvās valsts, reģiona vai pašvaldības tiesību aktu. Drīzāk arī materiālā ziņā tam jābūt pabalstam, kas šajā formā eksistē tikai noteiktā dalībvalsts teritorijas daļā un tam jābūt ieviestam saskaņā ar attiecīgās teritoriālās varas iestādes lēmumu, kura to var arī atcelt.

38. Ņemot vērā šo secinājumu, vairs nepastāv jautājums par Zalcburgas federālās zemes aprūpes pabalsta kvalifikāciju kā "speciālu ar iemaksām nesaistītu pabalstu", kas bija diskusijas pamatā Tiesā.

37. SPGG paredzētā aprūpes pabalsta gadījumā tā nav, jo Zalcburgas federālajai zemei ir saistoši Austrijas valsts un federālo zemju vienošanās noteikumi. Jau šī iemesla dēļ vien uz šo pabalstu neattiecas Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkts. Tātad tas un atbilstošie citu federālo zemju noteikumi regulas II pielikuma III sadaļā ir ierakstīti kļūdaini.

39. Tomēr es vēlos iedziļināties šajā jautājumā. No vienas puses, šim izvērtējumam varētu būtu nozīme, ja Tiesa, pretēji manam secinājumam, federālās zemes aprūpes pabalstu tomēr kvalificētu kā reģionālu pabalstu Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkta izpratnē. No otras puses, var iedomāties, ka federālās zemes aprūpes pabalsts tiktu kvalificēts kā speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punkta izpratnē.

40. Tādā gadījumā Regula Nr. 1408/71 principā būtu jāpiemēro. Taču atšķirībā no 10. panta un III sadaļas īpašajiem noteikumiem šajā gadījumā it īpaši 19. pantā minētās tiesības uz aprūpes pabalstu varētu būt atkarīgas no dzīvesvietas nosacījuma izpildes. Tomēr 10.a panta 1. punkts uz speciāliem ar iemaksām nesaistītiem pabalstiem attiecas

17 — Skat. iepriekš 30. punktu.

tikai tad, "ja tie minēti II pielikumā". Šis nosacījums Zalcburgas federālās zemes aprūpes pabalsta gadījumā nav izpildīts.

41. Tā kā Tiesa pabalsta materiālajam aspektam pievērš lielāku uzmanību nekā ierakstam kādā no pielikumiem, iespējams, nav būtiski, ka ieraksts neatrodas pareizajā pielikumā. Turklāt varētu minēt argumentu, ka ieraksts II pielikuma III sadaļā zināmā mērā atsver ierakstu II pielikumā, jo pēdējam ir mazāk tālejošas sekas nekā ierakstam vispirms minētajā pielikumā.

42. Spriedumā lietā *Jauch* Tiesa nosprieda, ka Austrijas valsts aprūpes pabalsts nav speciāls no iemaksām neatkarīgs pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punkta izpratnē, bet sociālā nodrošinājuma pabalsts 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē (slimības pabalsti).

43. Jēdzienam "speciāls ar iemaksām nesaisītais pabalsts" 4. panta 2.b punktā ir tāda pati nozīme kā 2.a punktā. Turklāt 4. panta 2.a punktā minētās pabalsta pazīmes iekļautas a) un b) apakšpunktos. Tātad 4. panta 2.b punkts attiecas arī uz pabalstiem, kas nav klasiski sociālā nodrošinājuma pabalsti sašķaņā ar 4. panta 1. punktu, taču nav arī tīri

sociālās palīdzības pabalsti, kas noteikti 4. panta 4. punktā, bet klasiskajos apdrošināšanas gadījumos tiek piešķirti kā papildu nodrošinājums, aizvietojuama nodrošinājums vai palīgnodrošinājums, proti, ir paredzēti invalīdu īpašai aizsardzībai.

44. Šādā jautājuma izpratnē tiek ņemta vērā noteikumu rašanās vēsture, kas savā ziņā bija Kopieņu likumdevēja atbilde uz Tiesas judikatūru saistībā ar tā sauktajiem jauktajiem pabalstiem¹⁸. Lēmumi, kuru dēļ tika ieviesti noteikumi par speciāliem ar iemaksām nesaisītiem pabalstiem, bija tieši par papildu pabalstiem¹⁹ un pabalstiem invalīdiem²⁰.

45. Tādēļ jāizvērtē tikai tas, vai *SPGG* paredzētajam aprūpes pabalstam ir pazīmes, lai to kvalificētu citādi, nevis kā valsts aprūpes pabalstu.

18 — Skat. iepriekš 16. zemsēdzes piezīmē minēto Regulas Nr. 1247/92 preambulas trešo un ceturto apsvērumu.

19 — Skat. piemēram, 1983. gada 5. maija spriedumu lietā 139/82 *Piscitello* (*Recueil*, 1427. lpp.), 1987. gada 24. februāra spriedumu apvienotajās lietās no 379/85 līdz 381/85 un 93/86 *Gilletti* (*Recueil*, 955. lpp.), 1987. gada 17. decembra spriedumu lietā 147/87 *Zaoui* (*Recueil*, 5511. lpp.), 1991. gada 11. jūnija spriedumu lietā C-307/89 Komisija/Frāncija (*Recueil*, I-2903. lpp.) un 1993. gada 22. aprīļa spriedumu lietā C-65/92 *Levatino* (*Recueil*, I-2005. lpp.).

20 — 1991. gada 20. jūnija spriedums lietā C-356/89 *Newton* (*Recueil*, I-3017. lpp.).

46. Komisija un Nīderlandes valdība uzskata, ka tam nav pamata. Turpretī atbildētāja Zaltburgas federālā zeme, Austrijas, Portugāles, Somijas un Apvienotās Karalistes valdības federālās zemes aprūpes pabalstu atšķirībā no valsts pabalsta uzskata par speciālu ar iemaksām nesaistītu pabalstu. Konkrēti to minētie argumenti tiks sīkāk aplūkoti atsevišķi, izvērtējot abus definīcijas elementus, proti, neatkarību no iemaksām un pabalsta speciālo raksturu.

a) Neatkarība no iemaksām

47. Kā pareizi uzsver Zaltburgas federālā zeme un valdības, kas to atbalsta, *SPGG* paredzētais aprūpes pabalsts netiek ne tieši, ne netieši finansēts no sociāli apdrošinātu personu iemaksām²¹. Saskaņā ar *SPGG* 17. panta 2. punktu kontekstā ar *Salzburger Sozialhilfegesetz* 40. panta 1. un 5. punktu izmaksas uz pusēm sedz Zaltburgas federālā zeme un pašvaldības. Tātad ar aprūpes

21 — Tikai no tā ir atkarīga kvalifikācija "ar iemaksām nesaistīts", skat. iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Jauch*, 32. un 33. punkts, un 13. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Skalka*, 28. punkts.

pabalstiem saistītie izdevumi tiek segti tikai no federālās zemes un pašvaldību budžetiem.

48. Attiecībā uz *SPGG* paredzētajiem aprūpes pabalstiem nav konstatējama arī netieša finansiāla saikne, kādu Tiesa konstatēja spriedumā lietā *Jauch* attiecībā uz valsts aprūpes pabalstu²². Visbeidzot, federālās zemes aprūpes pabalsta piešķiršana nav atkarīga no tā, vai saņēmējam vienlaikus ir tiesības uz citu, no iemaksām finansētu sociālā nodrošinājuma pabalstu, kā, piemēram, valsts aprūpes pabalsta gadījumā — uz vecuma pensiju vai cita veida pensiju²³.

49. Lai gan, iespējams, Hoses Austrijā maksātais ienākuma nodoklis tieši vai netieši papildina Zaltburgas federālās zemes budžetu, no kopējiem nodokļu ienākumiem finansēti pabalsti nav uz iemaksām balstīti pabalsti Regulas Nr. 1408/71 izpratnē²⁴.

22 — Veselības apdrošināšanas iemaksas tika paaugstinātas, lai izlīdzinātu līdzekļu sadali starp veselības un pensiju apdrošināšanu sakarā ar valsts aprūpes pabalsta ieviešanu (skat. iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Jauch*, 33. punkts).

23 — Ģenerālvokāts Albers iepriekš 11. zemsvītras piezīmē minētajos secinājumos lietā *Jauch* (109. un turpmākie punkti) uzskata, ka valsts aprūpes pabalsts tādēļ vien nav balstīts uz iemaksām. Es šo viedokli kritizēju 2003. gada 25. novembra secinājumos lietā C-160/02 *Skalka* (2004. gada 29. aprīļa spriedums, *Recueil*, I-5613. lpp., 34. un turpmākie punkti).

24 — Skaidrojums šajā sakarā Regulas Nr. 647/2005 4. panta 2.a punkta jaunajā redakcijā (skat. iepriekš 18. punktu).

50. Izšķirošā nozīme nav tikai neatkarībai no iemaksām, jo Regula Nr. 1408/71 saskaņā ar tās 4. panta 2. punktu ir piemērojama vispārējām un speciālām, ar iemaksām saistītajām un nesaistītajām sociālā nodrošinājuma sistēmām²⁵. Tādēļ izšķirošā nozīme ir tam, vai federālās zemes aprūpes pabalsts ir arī uzskatāms par speciālu pabalstu.

b) Speciāls pabalsts

i) Federālās zemes aprūpes pabalsta kvalifikācija saskaņā ar spriedumā lietā *Jauch* noteiktiem kritērijiem

51. Jēdziens “speciāls pabalsts” paredz, ka attiecīgais pabalsts neattiecas ne uz vienu no Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā minētajām sociālā nodrošinājuma jomām. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru uz pabalstu attiecas Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkts, ja tas, no vienas puses, tiek piešķirts atbilstoši likumā noteiktiem nosacījumiem, katrā atsevišķā gadījumā diskre-

25 — 1992. gada 16. jūlija spriedums lietā C-78/91 *Hughes* (*Recueil*, I-4839. lpp., 21. punkts); skat. arī iepriekš 11. zemsvītras piezīmē minētos secinājumus lietā *Jauch*, 83. punkts, un iepriekš 23. zemsvītras piezīmē minētos secinājumus lietā *Skalka*, 32. punkts.

cionāri neizvērtējot personas vajadzības, un, no otras puses, ja tas, attiecas uz kādu no Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā minētajiem riskiem²⁶.

52. Norādot uz lēmumu lietā *Molenaar*²⁷, Tiesa spriedumā lietā *Jauch* atzina, ka valsts pabalsts ir pabalsts slimības gadījumam Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē²⁸ Personām, uz kurām attiecas *BPGG*, ir tiesības saņemt aprūpes pabalstu²⁹. Šis pabalsts pēc būtības ir līdzīgs Vācijas aprūpes apdrošināšanas pabalstiem, par ko bija runa spriedumā *Molenaar*³⁰ Šo pabalstu mērķis galvenokārt ir papildināt veselības apdrošināšanas pabalstu, lai uzlabotu personu, kurām nepieciešama aprūpe, veselības stāvokli un dzīves apstākļus³¹.

53. Pēc tam, kad Tiesa vēlreiz aprūpes pabalstu kvalifikāciju apstiprināja spriedumā

26 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 25. punkts; skat. arī 1985. gada 27. marta spriedumu lietā 249/83 *Hoecx* (*Recueil*, 973. lpp., 12.–14. punkts), iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Hughes*, 15. punkts, 1996. gada 10. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-245/94 un C-312/94 *Hoever* un *Zachow* (*Recueil*, I-4895. lpp., 18. punkts) un 1998. gada 5. marta spriedumu lietā C-160/96 *Molenaar* (*Recueil*, I-843. lpp., 20. punkts).

27 — Minēts iepriekš 26. zemsvītras piezīmē.

28 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 28. punkts.

29 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 27. punkts.

30 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 26. punkts.

31 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 28. punkts, ar norādi uz iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā *Molenaar* 24. punktu.

apvienotajās lietās *Gaumain-Cerri*³² un nesaskatīja nekādu iemeslu kvalifikācijas maiņai, vairs nepastāv nekādas šaubas, ka pabalstus aprūpes riska iestāšanās gadījumam Kopienu tiesību aktos reglamentē Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts. Arī agrākie spriedumi³³, uz kuriem citu starpā norāda Zalcburgas federālās zemes valdība, nav tam pretrunā, jo toreizējās prāvās Tiesa nepārbaudīja speciāla ar iemaksām nesaistīta pabalsta esamību, pamatojoties uz materiāliem kritērijiem³⁴.

54. *SPGG* paredzētais aprūpes pabalsts būtībā neatšķiras no Austrijas valsts aprūpes pabalsta. Atbilstoši *SPGG* 1. panta un *BPGG* 1. panta identiskajam tekstam abu tiesisko regulējumu mērķis ir “noteiktu maksājumu veidā atlīdzināt ar personas aprūpi saistītās papildu izmaksas, lai aprūpējamām personām cik iespējams nodrošinātu nepieciešamo aprūpi un palīdzību, kā arī uzlabotu iespējas dzīvot neatkarīgu dzīvi atbilstoši to vajadzībām”. Saskaņā ar *SPGG* 3. panta 1. punktu, pastāvot likumā paredzētajiem nosacījumiem,

personām ir tiesības uz pabalstu. Aprūpes pabalsta apmēru katrā atsevišķā gadījumā aprēķina pēc objektīviem kritērijiem, proti, vispirms pēc aprūpei nepieciešamā laika. To maksā periodiski, noteiktas summas veidā un nav nepieciešams dokumentārs pierādījums par konkrētiem izdevumiem.

ii) Iebildumi pret to, ka federālās zemes aprūpes pabalsts tiek kvalificēts kā sociālā nodrošinājuma pabalsts

55. Tomēr Zalcburgas federālās zemes un valstu valdības (izņemot Nīderlandi), kas piedalās tiesvedībā, uzskata, ka *SPGG* paredzētais aprūpes pabalsts ir tuvāks sociālai palīdzībai nekā valsts aprūpes pabalsts un tādēļ tas ir speciāls pabalsts.

— Trūkstošā saikne ar no iemaksām finansētu sistēmu

32 — 2004. gada 8. jūlija spriedums apvienotajās lietās C-502/01 un C-31/02 (Krājums, I-6483. lpp., 20. punkts). Šajā spriedumā Tiesa pat iemaksas pensijas apdrošināšanai trešajai personai, kura kopj personu, kam nepieciešama aprūpe, kvalificēja kā slimības pabalstu Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē tās personas, kurai nepieciešama aprūpe, labā.

33 — Skat. it īpaši 1997. gada 4. novembra spriedumu lietā C-20/96 *Snares* (*Recueil*, I-6057. lpp.) un 1998. gada 11. jūnija spriedumu lietā C-297/96 *Partridge* (*Recueil*, I-3467. lpp.).

34 — Skat. iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Jauch*, 17. punkts.

56. Lietas dalībnieki vispirms norāda, ka federālās zemes aprūpes pabalstam atšķirībā no valsts aprūpes pabalsta nav nekāda sakara ar no iemaksām finansētu sistēmu. Tiesības uz pabalstu ir visiem, kam nav tiesību uz *BPGG* paredzēto aprūpes pabalstu. Federālās zemes aprūpes pabalstus piešķir arī personām, kas nekad nav bijušas darba ņēmēji,

piemēram, darbaņēmēju ģimenes locekļiem vai sociālās palīdzības saņēmējiem. Turklāt nepastāv nekāda organizatoriska saikne ar no iemaksām finansētu sistēmu. Aprūpes pabalstu maksā Zalcburgas federālā zeme kā kompetentā sociālās palīdzības institūcija.

nemaina aprūpes pabalsta būtību³⁶. No otras puses, spriedumā lietā *Jauch* Tiesa atzina "par nenozīmīgu to, ka aprūpes pabalstam finansiāli jāpapildina pensija, kas piešķirta nevis slimības, bet citu iemeslu dēļ, ņemot vērā aprūpējamās personas aprūpes nepieciešamību"³⁷.

57. Turklāt vēlreiz jāuzsver, ka pabalsta kvalificēšanai atbilstoši judikatūrai vispirms svarīga ir tā būtība. Aprūpes pabalsta kā pabalsta slimības gadījumā Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē būtību nemaina tas, ka attiecīgā valstī šis pabalsts tiek kvalificēts kā sociālās palīdzības pabalsts un organizatoriski par to atbild sociālās palīdzības iestāde³⁵. Citiem vārdiem sakot, *SPGG* 3. pantā legāli definētais pabalsta mērķis — sociālais nodrošinājums — netiek apšaubīts tāpēc, ka valsts tiesību akti paredz finansējumu no sociālās palīdzības līdzekļiem.

59. Turklāt Regula Nr. 1408/71 saskaņā ar tās 4. panta 2. punktu tieši attiecas arī uz sociālā nodrošinājuma sistēmām, kas nav saistītas ar iemaksām. Tādēļ no tā, ka *SPGG* paredzētajam aprūpes pabalstam nav saiknes ar obligātu iemaksu sistēmu, nevar secināt, ka runa ir par speciālu pabalstu vai pat sociālās palīdzības pabalstu 4. panta 4. punkta izpratnē. Tieši pretēji, federālo zemju un valsts aprūpes pabalstu tiesiskais regulējums veido atsevišķu, ar iemaksām nesaistītu sociālā nodrošinājuma sistēmu 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

58. Arī tas, ka nepastāv saikne ar no iemaksām finansētu sistēmu, nav nozīmīgs faktors. No vienas puses, finansēšanas veids

60. Protams, saistībā ar tāda veida sistēmām ir grūtāk noteikt tiesīgo personu loku nekā no iemaksām finansētu sistēmu gadījumā, kur kā saikni var ņemt veiktās iemaksas. Tomēr Regula Nr. 1408/71 nepieļauj iepriekš minētās saiknes vietā ar iemaksām nesaistītu

35 — Skat. 2. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Jauch*, 26. punkts, un 1978. gada 6. jūlija spriedumu lietā 9/78 *Gillard (Recueil, 1661. lpp., 10.–15. punkts)*.

36 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 28. punkts.

37 — Iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Jauch*, 28. punkts.

sistēmu gadījumā tiesības uz pabalstu padarīt atkarīgas no dzīvesvietas attiecīgā valstī. Tieši pretēji, jāņem vērā arī citi faktori, kas pamato līdzību ar dalībvalsts ar iemaksām nesaistītu sistēmu.

primāras tiesības, nevis kā no darbaņēmēja tiesībām atvasinātas viņa ģimenes locekļu tiesības. Tas, kādā mērā šis apstāklis konkrētajā lietā ir šķērslis pabalsta piešķiršanai, jānoskaidro atbildē uz otro prejudiciālo jautājumu, kas attiecas uz Regulas Nr. 1408/71 19. panta interpretāciju.

61. Attiecībā uz iepriekš minēto, pirmkārt, svarīgi ir tas, ka persona strādā attiecīgajā valstī un tās ienākumi no darba tur tiek aplikti ar nodokļiem. Tā kā ar iemaksām nesaistītas sistēmas tiek finansētas no nodokļu līdzekļiem, darbaņēmējs tādā veidā dod ieguldījumu sistēmas finansēšanā. Tādēļ tam jābūt arī tiesībām uz pabalstiem no šīs sistēmas.

— Federālā aprūpes pabalsta subsidiaritāte

62. Tas, ka darbaņēmēja nestrādājošiem un apgādājamiem ģimenes locekļiem tāpat ir tiesības uz maksājumiem no sistēmas, kas atbildīga par pašu darbaņēmēju³⁸, attiecībā uz slimības pabalstiem principā izriet no Regulas Nr. 1408/71 19. panta 2. punkta. Tomēr *SPGG* paredzētās tiesības ir formulētas kā personas, kurai nepieciešama aprūpe,

63. Otrkārt, tiek uzsvērts, ka federālās zemes aprūpes pabalsts atšķirībā no valsts pabalsta ir palīgmaksājums. Līdzīgi sociālai palīdzībai tas tiek piešķirts, ja nepastāv nekāds cits nodrošinājums.

64. Tiesības uz *SPGG* paredzēto aprūpes pabalstu tiesām ir tādā gadījumā, ja nav tiesību uz valsts aprūpes pabalstu. Tomēr tā nav palīgmaksājuma izpausme, kas raksturīga sociālās palīdzības pabalstiem. *SPGG* un *BPGG* paredz savstarpēji saskaņotus kompetences noteikumus, kas attiecībā uz noteiktu personu loku, kurām nepieciešama aprūpe, proti, vispirms vecuma pensijas un citu

38 — Saskaņā ar Zalcburgas federālās zemes un Austrijas valdības paskaidrojumiem Hosem, ja viņš saņemtu vecuma pensiju, būtu tiesības uz valsts aprūpes pabalstu. Turpretī, ja viņam pirms pensijas vecuma sasniegšanas būtu nepieciešama aprūpe, viņam pienāktos *SPGG* paredzētais aprūpes pabalsts, neņemot vērā jautājumu par dzīvesvietu.

pensiju saņēmējiem pamato Austrijas valsts kā pensijas apdrošināšanas institūcijas kompetenci. Citas personas, kurām nepieciešama aprūpe, ir federālo zemju kompetences jomā.

65. Turpretī sociālā palīdzība ir definēta kā palīgmaksājums, jo ar to tiek nodrošināts iztikas minimums, ja attiecīgajai personai nav citu finanšu līdzekļu. Pretstatā sociālajai palīdzībai Zalcburgas federālās zemes aprūpes pabalsts tāpat kā valsts aprūpes pabalsts tiek piešķirts neatkarīgi no saņēmēja finansiālajām vajadzībām, tātad arī tad, ja tas iztikas minimumu var segt no saviem līdzekļiem.

— Pabalsta atkarība no vajadzībām

66. Šajā sakarā Apvienotās Karalistes valdība tomēr uzskata, ka vajadzības, kas jāņem vērā, piešķirot sociālās palīdzības pabalstus, nav tikai ar nabadzību saistītas finansiālas vajadzības, bet arī citas īpašās vajadzības invaliditātes dēļ. Ievērojot to, apstrīdētajam pabalstam jau tāpēc vien esot sociālās palīdzības elementi, ka tas tiek piešķirts personām, kurām nepieciešama aprūpe.

67. Definējot sociālā nodrošinājuma pabalstus, Tiesa cita starpā ņēma vērā to, ka attiecīgais pabalsts tiek piešķirts, katrā atsevišķā gadījumā neizvērtējot personas vajadzības³⁹. Ja sociālā nodrošinājuma un sociālās palīdzības pabalstus saprot kā pretējus jēdzienus, šis Tiesas atzinums pieļauj izdarīt atgriezenisku slēdzienu, ka sociālā palīdzība tiek piešķirta saskaņā ar lēmumu, kas pieņemts, balstoties uz apsvērumiem par personas vajadzībām.

68. No vienas puses, ņemot vērā iesniedzējtiesas izklāstu, izvērtējot aprūpes nepieciešamību, praktiski nepastāv nekāda rīcības brīvība, jo kompetentām iestādēm jāseko kvalifikācijas noteikumu detalizētajām norādēm.

69. No otras puses, pabalstu tikai tādā gadījumā var uzskatīt par sociālo palīdzību, ja tā piešķiršana ir atkarīga no *finansiālām* vajadzībām. Proti, īpašas vajadzības *citū* personīgu apstākļu dēļ parasti apmierina tieši ar sociālā nodrošinājuma pabalstiem, ko piešķir neatkarīgi no ienākumiem. Tā, piemēram, pabalsti slimības gadījumam kalpo ārstēšanas izmaksu segšanai. Ģimenes pabalstus savukārt saņem personas, kurām ir īpaši izdevumi sakarā ar bērnu audzināšanu. Arī slimiem cilvēkiem un bērnu vecākiem tādē-

39 — Skat. iepriekš 51. punktu un norādes uz judikatūru 26. zemsvirvas piezīmē.

jādi ir lielākas vajadzības, taču sakarā ar šīm vajadzībām piešķirami pabalsti nekļūst par sociālās palīdzības pabalstiem. Tā tas būtu tikai tad, ja pabalstus varētu pieprasīt persona, kura šīs īpašās vajadzības (ārstēšanas izmaksas, ar audzināšanu saistītos izdevumus) nespēj segt no saviem finanšu līdzekļiem. Tomēr tāda iespēja nedz attiecībā uz šiem pabalstiem, nedz federālās zemes pabalstiem parasti nepastāv.

prasa invalīdu aprūpe Austrijā. Tiesa tomēr ir skaidri noteikusi, ka to pabalstu saņemšana, kam ir saikne ar sociālo kontekstu, var būt atkarīga no dzīvesvietas atbildīgās iestādes valstī tikai tad, ja apstrīdētais pabalsts ir speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts, nevis sociālā nodrošinājuma pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta izpratnē⁴¹. Tātad tikai dzīvesvietas faktisko apstākļu vērtēšana, piešķirot pabalstu, nepamato pabalsta speciālo raksturu.

— Pabalsta saikne ar dzīvesvietas valsts sociālo kontekstu

iii) Federālās zemes pabalsta kvalifikācija, ņemot vērā Regulas Nr. 1408/71 mērķi

70. Visbeidzot, tiek norādīts uz Tiesas judikatūru, atbilstoši kurai dalībvalstis tādu pabalstu izmaksāšanai, kas ir cieši saistīti ar sociālo kontekstu, var paredzēt nosacījumu, ka personai ir jādzīvo kompetentās institūcijas valstī⁴⁰.

71. Par attiecīgas saiknes esamību varētu liecināt tas, ka aprūpes pabalstu likmes tiek noteiktas atkarībā no izdevumiem, kādus

72. Visbeidzot, pret federālās zemes pabalsta kvalifikāciju kā neeksportējamu speciālu pabalstu iestājas šāds arguments, kas izriet no Regulas Nr. 1408/71 mērķa: regulai jākoordinē dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas. Koordinācija nozīmē to, ka divas vai vairākas sistēmas tiek savstarpēji saskaņotas, lai migrējošs darba ņēmējs par vienu risku saņemtu tikai vienu pabalstu. Turklāt jānovērš gan tiesību pārkļāšanās, gan pilnīga tiesību izslēgšana.

40 — 1988. gada 27. septembra spriedums lietā 313/86 *Lenoir* (*Recueil*, 5391. lpp., 16. punkts) un 2001. gada 31. maija spriedums lietā C-43/99 *Leclere* un *Deaconescu* (*Recueil*, I-4265. lpp., 32. punkts). Skat. arī iepriekš 18. punktā minēto 4. panta 2.a panta jauno redakciju saskaņā ar Regulu Nr. 647/2005.

41 — Iepriekš 40. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Leclere* un *Deaconescu*, 35. un turpmākie punkti.

73. Konkrētajā lietā gan dzīvesvietas valsts Vācija, gan nodarbinātības valsts Austrija paredz pabalstus aprūpes nepieciešamības gadījumam. Tomēr Vācija ir izvēlējusies modeli, kurā pabalsti ir saistīti ar iemaksām. Atbilstīgi šim modelim tiesības uz pabalstu ir vispirms darba ņēmējiem, kas no saviem darba ienākumiem veic iemaksas aprūpes apdrošināšanā, kā arī līdzapdrošinātajiem ģimenes locekļiem. Turpretī Austrijā ir ieviesta sistēma, kas nav balstīta uz iemaksām un kurā pabalstu izmaksā visām personām, kuras nesaņem *BPPG* paredzēto vecuma vai citu pensiju, ir saistīta ar dzīvesvietas nosacījumu.

74. Ja abas sistēmas tiktu piemērotas burtiski, migrējošu darba ņēmēju ģimenes locekļiem Hoses ģimenes situācijā nebūtu tiesību uz pabalstu nevienā no šīm sistēmām, lai gan abas dalībvalstis ir atzinušas aprūpes pabalsta nepieciešamību. Vācijā persona, kura apgādā ģimeni, nesaņem darba algu, no kuras tiek maksātas sociālās nodrošināšanas iemaksas. Turpretī Austrijā šai personai nav tiesību uz pabalstu ģimenes dzīvesvietas dēļ.

75. Lai regula šajā situācijā varētu sasniegt savu mērķi, tā jāinterpretē tā, lai vienā no abām valstīm būtu tiesības uz aprūpes pabalstu. Turklāt ar Austriju šai situācijai ir ciešāka saikne, jo Hose no savas darba algas

nodokļus maksā nodarbinātības valstī un līdz ar to tur dod ieguldījumu pabalsta finansējumā. Turpretī Vācijā saikni ar finansējumu nerada ne sociālās apdrošināšanas iemaksas, ne arī nodokļi no darba algas.

76. Turklāt nav nozīmes tam, ka Hose ieguldījumu Austrijas budžetā sniedz nedaudz citādāk nekā Austrijas iedzīvotāji, uz ko norādīja Zalcburgas federālā zeme. Viņa skolotāja darba alga tiek aplikta ar nodokli Austrijā, bet pārējie ienākumi — dzīvesvietā. Tomēr tādiem darba ņēmējiem kā Hosem ienākumi no algota darba parasti veido būtiskāko ar nodokli apliekamo ienākumu daļu. Tas, kurā valstī pārrobežu darba ņēmējs samaksā vairāk pievienotās vērtības un akcīzes nodokļu, ir atkarīgs no faktiskajiem apstākļiem (piemēram, vietējām iepirkšanās iespējām, nodokļu lieluma un līdz ar to cenām), ko, veicot abstraktu vērtējumu, nav iespējams ņemt vērā.

77. Cita starpā regulas noteikumi nodrošina to, ka Silvija Hose nevar pieprasīt aprūpes pabalstu vairākas reizes. Tiklīdz viņai būtu

tiesības uz aprūpes pabalstu arī dzīvesvietā, piemēram, ja viņas māte atsāktu algotu darbu un Silvija kā ģimenes locekle būtu līdzapdrošināta Vācijas aprūpes apdrošināšanā, būtu spēkā Regulas Nr. 1408/71 19. panta 2. punkta pirmajā daļā paredzētais noteikums. Saskaņā ar to migrējoša darba ņēmēja ģimenes locekļi, kas nedzīvo nodarbinātības valstī, slimības gadījumā nevar pieprasīt naudas pabalstus saskaņā ar šīs valsts noteikumiem (tātad pabalstu eksportu), ja viņiem ir tiesības uz šiem pabalstiem saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā viņi dzīvo.

c) Citi Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punkta nosacījumi

78. Lai gan federālās zemes aprūpes pabalstam nav speciāla pabalsta rakstura, šajā gadījumā nav arī citu Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punktā paredzēto nosacījumu. Proti, tas nav maksājums, kas šīs normas a) apakšpunkta izpratnē tiek piešķirts kā papildu, aizvietoējuma vai palīgmaksājums “klasiskajiem” sociālā nodrošinājuma pabalstiem. Lietas dalībnieki tieši uzsver federālās zemes aprūpes pabalsta neatkarību no citiem pabalstiem.

79. Šajā gadījumā nav arī runa par pabalstu, kas tiek piešķirts tikai īpašai invalīdu aizsardzībai, bet gan par vispārīgu maksājumu aprūpes nepieciešamības gadījumā, kas paredzēts arī invalīdu atbalstam. Lai gan invalīdu grupa bieži var pārklāties ar aprūpējamo personu grupu, tomēr nebūt nav tā, ka saņēmēju loks vienmēr ir identisks. Tā, piemēram, ne katram invalīdam ir nepieciešami aprūpes pabalsti. Tāpat visas personas, kas ir aprūpējamas vecuma dēļ, noteikti nav automātiski uzskatāmas par invalīdiem.

4) Par tiesisko situāciju kopš 2005. gada 5. maija

80. Iesniedzējtiesa lūdz interpretēt Regulu Nr. 1408/71 Regulas Nr. 1247/92 redakcijā. Tomēr kopš 1992. gada Regula Nr. 1408/71 ir vairākkārt grozīta⁴². Iesniedzējtiesas uzdevums ir noteikt, uz kuru laikposmu tās lēmums attiecas un tātad — kura regulas redakcija ir noteicošā.

42 — Skat. norādes uz attiecīgajām normām, kas minētas punktos par tiesisko regulējumu (10. un turpmākie punkti).

81. Ja *Oberster Gerichtshof* ir jāspriež arī par to, vai Silvijai Hosei turpmāk ir tiesības uz aprūpes pabalstu, tad, ievērojot turpmākos grozījumus, būtu jāpieņem Regulas Nr. 1408/71 redakcija, kas ir spēkā kopš 2005. gada 5. maija⁴³. Ar šiem pēdējiem grozījumiem it īpaši ir pārformulēts 4. panta 2.a punkts.

82. Arī ņemot vērā aktuālo tiesisko situāciju, tomēr netiek mainīta federālās zemes pabalsta kvalifikācija, jo Regulas Nr. 1408/71 jaunā redakcija būtībā sniedz tikai skaidrojumus un ņem vērā jaunāko Tiesas judikatūru⁴⁴.

5) Starpsecinājums

83. Tāds pabalsts kā pamata prāvā apstrīdētais federālās zemes pabalsts nav pabalsts, kas Regulas Nr. 408/71 4. panta 2.b punkta izpratnē izriet no tiesību aktiem, "kuri ir

43 — Skat. iepriekš 18. punktu.

44 — Skat. Regulas Nr. 647/2005 preambulas pirmo apsvērumu. Trešajā apsvērumā īpaši norādīts uz iepriekš 2. zemsviras piezīmē minēto spriedumu lietā *Jauch* un 40. zemsviras piezīmē minēto spriedumu lietā *Leclere un Deaconescu*.

spēkā tikai [dalībvalsts] teritorijas daļā". Jau tādēļ vien, ka šim pabalstam nav speciāla pabalsta pazīmju, uz to neattiecas ne Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a, ne 2.b punkts.

84. Tādēļ uz pirmo iesniegto jautājumu būtu jāatbild, ka *Salzburger Pflegegeldgesetz* paredzētais aprūpes pabalsts nav speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.b punkta izpratnē, kas ir spēkā tikai noteiktā dalībvalsts teritorijas daļā, bet slimības pabalsts regulas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

B — Par otro jautājumu — tādu darba ņēmēja ģimenes locekļu tiesībām, kuri nedzīvo darba ņēmēja nodarbinātības valstī (Regulas Nr. 1408/71 19. pants)

85. Gadījumā, ja aprūpes pabalsts tiktu kvalificēts kā sociālā nodrošinājuma pabalsts slimības gadījumam, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tas, ka Austrijā nodarbināta darba ņēmēja ģimenes locekļiem pabalsts tiek atteikts tādēļ, ka ģimene dzīvo citā dalībvalstī, nav Regulas Nr. 1408/71 19. panta pārkāpums.

86. Spriedumā lietā *Jauch* Tiesa saistībā ar Austrijas valsts aprūpes pabalstu jau ir atzinusi, ka tas ir pabalsts slimības gadījumam, kas saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 19. panta 1. punkta b) apakšpunktu jāizmaksā neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī dzīvo aprūpējamais, kurš atbilst pārējiem tiesību nosacījumiem⁴⁵. Tas attiecas arī uz Zālburgas federālās zemes aprūpes pabalstu, ko maksā saskaņā ar tiem pašiem principiem⁴⁶.

87. Tomēr spriedumā lietā *Jauch* bija runa par Vācijā dzīvojošu pensionāru, kas pirms aiziešanas pensijā bija strādājis Austrijā un pieprasīja kompetentajai Austrijas institūcijai *BPGG* paredzēto aprūpes pabalstu. Šīs tiesības viņam bija, pamatojoties uz viņa agrāko darba ņēmēja statusu. Turpretī šajā lietā runa ir par tiesībām, kas Silvija Hosei varētu būt tikai kā migrējoša darba ņēmēja ģimenes locekli.

88. Saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 19. panta 2. punkta pirmo teikumu 19. panta pirmo teikumu piemēro ģimenes locekļiem, kas dzīvo dalībvalstī, kura nav kompetentā valsts,

45 — Skat. iepriekš 2. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Jauch*, 35. punkts, 26. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Molenaar*, 36. punkts. Skat. arī iepriekš 32. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu apvienotajās lietās *Gaumain-Cerri* un *Barth*, 26. punkts.

46 — Skat. iepriekš 54. punktu.

ja viņiem nav tiesību uz šādiem pabalstiem saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā viņi dzīvo⁴⁷.

89. Tiesa spriedumā lietā *Kermaschek*⁴⁸ un turpmākajās lietās⁴⁹ nosprieda, ka darba ņēmēja ģimenes locekļiem saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 2. pantu pienākas tikai atvasinātas tiesības, t.i., tādas, ko viņi ieguvuši kā darba ņēmēja ģimenes locekļi, nevis tiesības, kas pienākas viņiem pašiem neatkarīgi no radniecības ar darba ņēmēju. Ievērojot to, Silvija Hose, pieprasot *SPGG* paredzēto pabalstu, nevarētu atsaukties uz Regulu Nr. 1408/71, jo aprūpes pabalsts ir pabalsts, ko dod primārās tiesības.

90. Šo judikatūru Tiesa tomēr būtiski ierobežoja spriedumā lietā *Cabanis-Issarte*⁵⁰. Tā

47 — Iepriekš 32. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Gaumain-Cerri* un *Barth*, 28. punkts. Pamata lietas fakti bija līdzīgi šai lietai: Gomēna-Serī [*Gaumain-Cerri*], kas kā parrobežu darba ņēmēja strādāja un aprūpes riska gadījumam bija apdrošināta Vācijā, ar savu aprūpējamo delu dzīvoja Francijā; neskatoties uz to, dēls saņēma aprūpes pabalstu no Vācijas apdrošināšanas (sprieduma 9. punkts).

48 — 1976. gada 23. novembra spriedums lietā 40/76 *Kermaschek* (*Recueil*, 1669. lpp., 7. un turpmākie punkti).

49 — 1985. gada 6. jūnija spriedums lietā 157/84 *Frascogna* (*Recueil*, 1739. lpp.), 1985. gada 20. jūnija spriedums lietā 94/84 *Deak* (*Recueil*, 1873. lpp.), iepriekš 19. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Zaoui*, 1992. gada 8. jūlija spriedums lietā C-243/91 *Taghavi* (*Recueil*, I-4401. lpp.) un 1993. gada 27. maija spriedums lietā C-310/91 *Schmid* (*Recueil*, I-3011. lpp.).

50 — 1996. gada 30. aprīļa spriedums lietā C-308/93 *Cabanis-Issarte* (*Recueil*, I-2097. lpp.). Par judikatūras attīstību skat. arī ģenerāldokāta Albēra 2001. gada 26. jūnija secinājumus lietā C-189/00 *Ruhr* (*Recueil*, I-8225. lpp., 47. un turpmākie punkti).

uzskatīja, ka Regula Nr. 1408/71 attiecībā uz atbalstāmo personu loku principā diferencē darba ņēmējus un viņu ģimenes locekļus. Tomēr tā atteicās no tiesību iedalījuma individuālās un atvasinātās tiesībās⁵¹. Tas apdraudot Kopieņu tiesību normu vienotu piemērošanu, “jo to piemērojamība personām būtu atkarīga no tā, vai tiesības uz attiecīgiem pabalstiem saskaņā ar valsts tiesībām atkarībā no atsevišķās valsts sociālās nodrošināšanas sistēmas tiktu kvalificētas kā individuālas vai atvasinātās tiesības”⁵². Turklāt iedalījums individuālās un atvasinātās tiesībās radot arī Regulas Nr. 1408/71 3. pantā noteiktā vienlīdzīgas attieksmes principa ierobežojumus⁵³.

91. Tikai tad, ja no regulas īpašajiem noteikumiem izriet, ka tie attiecas tikai uz pašiem darba ņēmējiem, ģimenes locekļi ir izslēgti no piemērojamības jomas⁵⁴. Tā, piemēram, Regulas Nr. 1408/71 III sadaļas 6. iedaļas noteikumi par bezdarbnieku pabalstiem nav

piemērojami ģimenes locekļiem⁵⁵. Turpretī ģimenes pabalsti neatkarīgi no tā, vai tiesības uz tiem uzskata par individuālām vai atvasinātām, pienākas ne tikai pašam darba ņēmējam⁵⁶.

92. Turpretī no Regulas Nr. 1408/71 19. panta 2. punkta nepārprotami izriet, ka pabalstus slimības gadījumam, pie kuriem, kā tika konstatēts, pieder arī Zālcburgas federālās zemes aprūpes pabalsts, var pieprasīt arī migrējoša darba ņēmēja ģimenes locekļi, kas nedzīvo viņa nodarbinātības valstī. Vienīgais ierobežojums ir tāds, ka viņiem nedrīkst būt tādas pašas individuālas tiesības savā dzīvesvietā. Bet nav svarīgi, vai tiesības uz aprūpes pabalstu viņiem rodas, pamatojoties uz individuālām vai atvasinātām tiesībām.

93. Tātad uz otro iesniegto jautājumu būtu jāatbild, ka dalībvalstī nodarbināta darba ņēmēja, kurš ar ģimeni dzīvo citā dalībvalstī, ģimenes loceklis no kompetentās institūcijas darba ņēmēja nodarbinātības valstī tādu pabalstu kā apstrīdētais var pieprasīt kā

51 — Skat. it īpaši iepriekš 50. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Cabanis-Issarte*, 34. punkts.

52 — Skat. iepriekš 50. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Cabanis-Issarte*, 31. punkts.

53 — Skat. iepriekš 50. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Cabanis-Issarte*, 34. punkts.

54 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Cabanis-Issarte*, 22. punkts.

55 — Skat. 2001. gada 25. oktobra lietā C-189/00 *Ruhr* (*Recueil*, I-8225. lpp., 21. un 24. punkts), kas skaidri apstiprināts iepriekš 48. zemsvītras piezīmē minētajā spriedumā lietā *Kermaschek*.

56 — Iepriekš 26. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Hoever* un *Zachow*, 32. un turpmākie punkti, un 2002. gada 5. februāra spriedums lietā C-255/99 *Huner* (*Recueil*, I-1205. lpp., 50. un turpmākie punkti).

slimības pabalstu saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 19. pantu, ja ģimenes loceklim nav tiesību saņemt attiecīgu pabalstu saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā tas dzīvo.

nātības dalībvalstī ir tādas pašas tiesības kā darbaņēmējiem, kas ir šīs dalībvalsts pilsoņi.

C — Par trešo jautājumu — federālo aprūpes pabalstu kā sociālu priekšrocību Regulas Nr. 1612/68 7. panta izpratnē

94. Uzdotot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktā noteiktais diskriminācijas aizliegums aizliedz tiesības uz aprūpes pabalstu saistīt ar dzīvesvietas atrašanos Austrijā. Iesniedzējtiesa uzdod šo jautājumu gadījumam, ja tiktu atzīts, ka pabalsts ir speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts un saskaņā ar Regulu Nr. 1408/71 tas nav eksportējams. Ņemot vērā manu viedokli par pirmo un otro jautājumu, uz trešo jautājumu atbildēt nav nepieciešams. Tomēr, lai sniegtu Tiesai pilnīgu priekšstatu, es šo jautājumu izskatīšu.

95. Saskaņā ar Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu darbaņēmējam, kurš ir dalībvalsts pilsonis, bet strādā citā dalībvalstī, nodarbi-

96. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai “sociālās priekšrocības” ir visas priekšrocības, kas neatkarīgi no tā, vai tās izriet no darba līguma, tiek piešķirtas attiecīgās dalībvalsts darbaņēmējiem sakarā ar objektīvu darbaņēmēja statusu vai vienkārši sakarā ar dzīvesvietu attiecīgajā dalībvalstī, un to paplašināšana, attiecinot tās uz darbaņēmējiem, kas ir citas dalībvalsts pilsoņi, šķiet piemērota, lai atvieglotu viņu mobilitāti Kopienā⁵⁷. Visi lietas dalībnieki Zālcburgas federālās zemes aprūpes pabalstu pareizi uzskata par sociālu priekšrocību šajā izpratnē.

97. Tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi ar attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem attiecas arī uz pabalstiem migrējošu darbaņēmēju aprūpē esošiem bērniem⁵⁸. Jo arī šie pabalsti sniedz finansiālu atbalstu darbaņēmējiem, daļēji sedzot uzturēšanas izdevumus.

57 — Skat. iepriekš 49. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Schmid*, 18. punkts, un 1997. gada 27. novembra spriedumu lietā *C-57/96 Meints (Recueil, I-6689. lpp., 39. punkts)*.

58 — 1975. gada 30. septembra spriedums lietā *32/75 Cristini (Recueil, 1085. lpp., 19. punkts)*, 1999. gada 8. jūnija spriedums lietā *C-337/97 Meusen (Recueil, I-3298. lpp., 22. punkts)* un 2005. gada 15. septembra spriedums lietā *C-258/04 Ioannidis (Kraļjums, I-8275. lpp., 35. punkts)*.

98. Tomēr Zalcburgas federālā zeme un lietas dalībnieces valdības norāda, ka Austrijas pilsoņiem tiesības uz aprūpes pabalstu ir tikai tad, ja tie dzīvo Zalcburgas federālajā zemē. Tātad neesot diskriminējoši, ka arī citu dalībvalstu pilsoņu tiesības uz pabalstu ir atkarīgas no dzīvesvietas *SPGG* darbības jomā. Spriedumos par studiju finansējumu Nīderlandē⁵⁹ Tiesa esot par diskrimināciju atzinusi tikai to, ka migrējošu darba ņēmēju bērniem tika izvirzīts papildu dzīvesvietas nosacījums, kas nebija spēkā attiecībā uz Nīderlandes pilsoņiem.

99. No šiem spriedumiem nevar secināt, ka tikai šādi atklāti pilsonības dēļ diskriminējoši noteikumi ir pretrunā Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktam. EKL 39. pantā, kā arī Regulas Nr. 1612/68 7. pantā noteiktais vienlīdzīgas attieksmes princips drīzāk aizliedz ne tikai atklātu diskrimināciju pilsonības dēļ, bet arī visas slēptās diskriminācijas formas, kas, piemērojot citas atšķirības pazīmes, faktiski noved pie tāda paša rezultāta⁶⁰.

100. Valsts tiesību norma ir uzskatāma par netieši diskriminējošu, ja tā, no vienas puses, pēc savas būtības drīzāk var attiekties uz migrējošiem darba ņēmējiem, nevis uz attiecīgās dalībvalsts darba ņēmējiem un līdz ar to pastāv risks, ka tiem tiek radīta neizdevīgāka situācija, un ja, no otras puses, tā nav pamatota ar objektīviem, ar attiecīgo darba ņēmēju pilsonību nesaistītiem apsvērumiem, kā arī nav samērīga ar izvirzīto mērķi⁶¹.

101. Ir pilnīgi skaidrs, ka nosacījums, ka dzīvesvietai jāatrodas likuma par pabalstiem piemērojamības teritorijā, pat ja tas formāli vienādi attiecas uz attiecīgās dalībvalsts iedzīvotājiem, vispirms skar citu dalībvalstu pilsoņus. Šis nosacījums īpaši kaitē pārrobežu darba ņēmējiem, kuru dzīvesvieta atbilstīgi definīcijai ir citā dalībvalstī, kur parasti dzīvo arī viņu ģimenes locekļi⁶². Tātad dzīvesvietas nosacījums ir pretrunā Regulas Nr. 1612/68 mērķim nodrošināt pārrobežu darba ņēmējiem tādas pašas tiesības brīvi pārvietoties kā citiem darba ņēmējiem, kas ir dalībvalsts pilsoņi⁶³.

59 — 1992. gada 26. februāra spriedums lietā C-3/90 *Bernini* (*Recueil*, I-1071. lpp.) un iepriekš 58. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Meussen*.

60 — 1974. gada 12. februāra spriedums lietā 152/73 *Sotgiu* (*Recueil*, 153. lpp., 11. punkts), 1993. gada 10. marta spriedums lietā C-111/91 Komisija/Luksemburga (*Recueil*, I-817. lpp., 9. punkts); 1996. gada 23. maija spriedums lietā C-237/94 *O'Flynn* (*Recueil*, I-2617. lpp., 17. punkts), iepriekš 57. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Meints*, 44. punkts, un 2000. gada 30. novembra spriedums lietā C-195/98 *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (*Recueil*, I-10497. lpp., 39. punkts).

61 — Tā rezumēts iepriekš 60. zemsvītras piezīmē minētajā spriedumā lietā *Österreichischer Gewerkschaftsbund*, 40. punkts. Skat. arī iepriekš 60. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Luksemburga, 10. punkts; 60. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *O'Flynn*, 18. un 19. punkts, un 57. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Meints*, 45. punkts.

62 — Iepriekš 58. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Meussen*, 24. punkts.

63 — Tā nospriests iepriekš 57. zemsvītras piezīmē minētajā spriedumā lietā *Meints*, 50. punkts, un 58. zemsvītras piezīmē minētajā spriedumā lietā *Meussen*, 21. punkts, norādot uz Regulas Nr. 1612/68 preambulas ceturto apsvērumu.

102. Tomēr Zalcburgas federālā zeme un lietas dalībnieces valdības (izņemot Portugāles valdību) mēģina ierobežot Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkta piemērojamības jomu.

103. Zalcburgas federālā zeme vispirms norāda, ka Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktā noteiktais diskriminācijas aizliegums nav pretrunā dzīvesvietas nosacījumam, ja attiecīgā pabalsta eksports nav atļauts arī saskaņā ar Regulu Nr. 1408/71, jo tas ir ar iemaksām nesaistīts pabalsts.

104. Lai gan šajā lietā jautājums nav par ar iemaksām nesaistītu pabalstu, pieņēmums par šādu Regulas Nr. 1408/71 darbību ir pretrunā judikatūrai. Tā, piemēram, Tiesa ir nospriedusi, ka pabalsta izslēgšana no Regulas Nr. 1408/71 piemērojamības jomas neatbrīvo dalībvalstis no pienākuma pārliecināties, ka neviena cita Kapienu tiesību norma, it īpaši Regula Nr. 1612/68, neiestājas pret dzīvesvietas nosacījumu⁶⁴. Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktā lietotais jēdziens “sociālās priekšrocības” ir plašāks par Regulā Nr. 1408/71 lietoto jēdzienu

“sociālā nodrošinājuma pabalsts”. Tādēļ tas, ka pabalstam nevar piemērot vai nevar neierobežoti piemērot Regulu Nr. 1408/71 un līdz ar to šī regula neparedz pabalsta eksportu, nekādi neietekmē Regulas Nr. 1612/68 noteikumus par pabalsta piešķiršanu.

105. Zalcburgas federālā zeme un lietas dalībnieces valdības (izņemot Portugāles valdību) turklāt uzskata, ka uz Regulu Nr. 1612/68 nevar atsaukties, ja nepastāv saikne starp pabalsta piešķiršanu un pabalsta pieprasītāja objektīvo darba ņēmēja statusu, kā tas ir šajā lietā. Tās šo viedokli it īpaši pamato ar spriedumiem lietā *Meints*⁶⁵ un lietā *Fahmi*⁶⁶, kuros Tiesa ir īpaši uzsvērusi saikni ar darba ņēmēja statusu.

106. Tomēr minētie spriedumi attiecas uz īpašu faktisku situāciju. Agrākie migrējošie darba ņēmēji pēc darba attiecību pārtraukšanas bija atgriezušies dzimtenē un tad pieprasīja sociālās priekšrocības sev vai saviem bērniem no valsts, kurā viņi iepriekš bija dzīvojuši un strādājuši. Šajās lietās darba ņēmēja statuss, kas varēja būt par pamatu tiesībām uz pabalstu, vairs nepastāvēja, tādēļ

64 — Skat. it īpaši iepriekš 40. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Leclere un Deaconescu*, 31. punkts, un 60. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā Komisija/Luksemburga, 20. un turpmākie punkti.

65 — Minēts iepriekš 57. zemsvītras piezīmē, 41. punkts.

66 — 2001. gada 20. marta spriedums lietā C-33/99 *Fahmi un Esmoris Cerdeiro-Pinedo Amado* (*Recueil*, I-2415. lpp., 47. punkts).

Tiesa nosprieda, ka attiecīgās personas vairs nevarēja atsaukties uz Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktu.

107. Šajā lietā Hose neapstridami ir darba ņēmējs Austrijā. Nav runa par viņa migrējoša darba ņēmēja statusa beigšanos. Turpretī viņa meita Silvija Hose nav darba ņēmēja. Tomēr tas nemaz nav svarīgi. Ja tiktu prasīts, lai persona, kurai sociālās priekšrocības ir paredzētas, pati strādātu attiecīgajā valstī, Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punkts principā pilnīgi neattiektos uz priekšrocībām neestrādājošiem ģimenes locekļiem. Tas nepāprotami būtu pretrunā pastāvīgajai judikatūrai⁶⁷.

108. Visbeidzot, Nīderlandes valdība norāda četrus iemeslus, kuri, iespējams, attaisno nevienlīdzīgo attieksmi.

109. Pirmkārt, pabalsta apmērs esot noteikts, ņemot vērā dzīves dārdzību un aprūpes izmaksas kompetentās institūcijas atrašanās valstī. Tas vairs netiekot garantēts, ja pabalsta saņēmējs dzīvo citā valstī. Lai to novērstu, gadījumā, ja izmaksu līmenis būtiski atšķiras no tiesīgās personas dzīvesvietas valsts dzīves līmeņa, valstij, kas to izmaksā, varētu piešķirt tiesības piemērot

pabalstu izmaksu dzīves līmenim pabalsta saņēmēja dzīvesvietas valstī, ja tas nav pretrunā Regulai Nr. 1408/71. Tomēr šis arguments nevar būt par pamatu tam, ka attiecīgajai personai pabalsts tiek pilnībā atteikts.

110. Otrkārt, esot jānodrošina, ka šī persona attiecīgo pabalstu nesaņem divreiz, proti, no kompetentās institūcijas savā dzīvesvietā un no kompetentās institūcijas nodarbinātības valstī. Šajā sakarā tiešām šķiet pareizi regulas 7. pantu 2. punktā ietverto vienlīdzīgas attieksmes principu interpretēt tādejādi, ka tad, ja atbalstāmajam ģimenes loceklim dzīvesvietā ir tiesības uz ekvivalentu pabalstu, nepastāv līdzīga un līdz ar to vienādi vērtējama situācija. Tiesību pārklāšanos praktiski varētu novērst, ja, pieprasot pabalstu, būtu jāiesniedz attiecīgs paziņojums. Ļaunprātīgu tiesību izmantošanu nepieciešamības gadījumā ir iespējams novērst, sadarbojoties attiecīgām pārvaldes iestādēm. Cita starpā attiecīgi mehānismi nepieciešami arī Regulas Nr. 1408/71 19. panta 2. punkta piemērošanai.

111. Treškārt, nodrošinot iztikas minimuma pabalstus, esot nepieciešama regulāra pabalstu saņēmēju ģimenes apstākļu pārbaude, ko pārrobežu darba ņēmēju gadījumos veikt

67 — Skat. norādes 58. zemsvītras piezīmē.

esot gandrīz neiespējami. Šajā sakarā pietiek norādīt, ka šajā lietā apstrīdētais federālās zemes pabalsts tiek piešķirts neatkarīgi no finansiālās nepieciešamības. Tātad *SPGG* paredzētā aprūpes pabalsta piešķiršanai nav jānovērtē pabalsta pieprasītāja finansiālā situācija, bet tikai jānosaka nepieciešamās aprūpes apmērs. Nepieciešamās aprūpes apmēra noteikšanai var izmantot attiecīgās personas dzīvesvietas ārstu slēdzienus.

7. panta 2. punkta izpratnē, nedrīkst paredzēt nosacījumu, ka atbalstāmās personas pastāvīgajai dzīvesvietai ir jābūt likuma, uz kura pamata pabalsts tiek piešķirts, darbības teritorijā.

D — Par ceturto jautājumu — Eiropas Savienības pilsoņa tiesībām

112. Ceturtkārt, Nīderlandes valdība norāda uz saikni starp tiesībām uz pabalstiem un izmaksu finansējumu no publiskiem līdzekļiem, kas esot dalībvalsts iedzīvotāju solidaritātes izpausme. Ņemot vērā to, ka Hose ar nodokļiem no savas darba algas dod ieguldījumu Austrijas valsts budžeta finansējumā, tieši solidaritātes ideja liek piešķirt viņa meitai no šī budžeta finansētu aprūpes pabalstu.

114. Ceturtais jautājums par Eiropas Savienības pilsoņa tiesībām kontekstā ar vispārējo diskriminācijas aizliegumu (EKL 12. un 17. pants) ir uzdots tikai gadījumam, ja darba ņēmēju brīva pārvietošanās, kas konkretizēta Regulas Nr. 1612/68 7. panta 2. punktā, neaizliegtu izvirzīt dzīvesvietas nosacījumu (trešais jautājums).

113. Tādēļ uz trešo jautājumu būtu jāatbild, ka tādām pabalstam kā *Salzburger Pflegegeldgesetz* paredzētais aprūpes pabalsts, kas ir sociāla priekšrocība Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulas (EEK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā

115. Tā kā Hose var atsaukties uz savām darba ņēmēja brīvas pārvietošanās tiesībām, EKL 12. pants kontekstā ar 17. pantu nav jāinterpretē. Šo normu var piemērot autonomi tikai Kopienas tiesībās paredzētos gadījumos, kuriem Līgumā nav paredzēts īpašs diskriminācijas aizliegums⁶⁸.

68 — Skat. 1997. gada 25. jūnija spriedumu lietā C-131/96 *Mora Romero* (*Recueil*, I-3659. lpp., 10. punkts) un 2002. gada 26. novembra spriedumu lietā C-100/01 *Olazabal* (*Recueil*, I-10981. lpp., 25. punkts).

V — Secinājumi

116. Tāpēc iesaku Tiesai uz *Oberster Gerichtshof* iesniegtajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) tāds pabalsts kā *Salzburger Pflegegeldgesetz* paredzētais aprūpes pabalsts ir nevis speciāls ar iemaksām nesaistīts pabalsts, kura darbība ir spēkā tikai noteiktā dalībvalsts teritorijas daļā, Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, 4. panta 2.b punkta izpratnē, bet gan slimības pabalsts minētās regulas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē;
- 2) kopā ar ģimeni Vācijā dzīvojoša, bet Zalcburgas federālajā zemē nodarbināta darba ņēmēja ģimenes loceklis var kompetentajai institūcijai darba ņēmēja nodarbinātības vietā pieprasīt tādu pabalstu kā šajā lietā apstrīdēto naudas pabalstu slimības gadījumam saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 19. pantu, ja ģimenes loceklim nav tiesību saņemt līdzīgu pabalstu saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību normām, kuras teritorijā tas dzīvo;
- 3) tādām pabalstam kā *Salzburger Pflegegeldgesetz* paredzētajam aprūpes pabalstam, kas ir sociāla priekšrocība Padomes 1968. gada 15. oktobra Regulas (EK) Nr. 1612/68 par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā 7. panta 2. punkta izpratnē, nedrīkst paredzēt nosacījumu, ka atbalstāmās personas pastāvīgajai dzīvesvietai ir jābūt likuma, uz kura pamata pabalsts tiek piešķirts, darbības teritorijā.